

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUKSEN (STEA) LAUSUNTO: MIETINTÖ UUDEKSI RAHANKERÄYSLAIKSI

Viite: SMDno-2016-1629.

Sisäministeriö on pyytänyt Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA) lausunnon 17.1.2018 liittyen työryhmän mietintöön uudeksi rahankeräyslaiksi.

Esityksen keskeinen sisältö

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelma sisältää tavoitteen vapaaehtoistoiminnan merkittävästä helpottamisesta hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla. Hallitusohjelmassa annetaan myös lupaprosesseja koskeva palvelulupaus. Nämä hallitusohjelmaan sisältyvät kirjaukset huomioiden työryhmä ehdottaa rahankeräyslainsäädännön kokonaisuudistamista.

Uudella rahankeräyslailla lupamenettelyä sujuvoitettaisiin merkittävästi muun muassa säätämällä rahankeräyslupa toistaiseksi voimassa olevaksi. Lupamenettelyn rinnalle ehdotetaan luotavaksi uusi hallinnollisesti kevyempi ilmoitusmenettely. Ehdotuksen mukaan rahankeräyksen järjestämisen edellytyksenä olisi näin ollen joko rahankeräysluvan hakeminen Poliisihallitukselta tai ilmoituksen tekeminen poliisilaitokselle pienkeräyksen järjestämisestä.

Rahankeräyslaissa säädettäisiin eräistä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä rahankeräyksistä sekä vaalikeräyksistä, joihin ei tarvitsisi hakea lupaa tai tehdä ilmoitusta.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) lausunto

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) mielestä esitetyt muutokset ovat kokonaisuudessaan perusteltuja ja omalta osaltaan oletettavasti keventävät merkittävästi hallinnollista taakkaa. Voimassaolevaan rahankeräyslakiin (255/2006) on tehty sen säätämisen jälkeen useita osittaisuudistuksia, joten lain kokonaisuudistaminen huomioiden lupaprosessien sujuvoittamisen lisäksi muun muassa toimintaympäristön ja teknologian nopea kehitys on katsottava tarkoituksenmukaiseksi.

STEA katsoo, että muut järjestötoiminnan rahoitusmuodot kuin julkiset avustukset ovat erittäin kannatettavia. Mikäli esimerkiksi kansalaisjärjestöllä on muuta rahoituspohjaa, se voi mahdollistaa toiminnan laajentamisen, auttaa riskienhallinnassa vaikeina aikoina sekä keventää omalta osaltaan myös muuta rahoitustarvetta ja -painetta. Tällöin toiminnan jatkuminen ei välttämättä ole niin riippuvaista avustuksista, joiden määrä voi vaihdella paljonkin vuositasolla.

Uudelleenarvioitaessa kansallista lainsäädäntöä on tärkeää tehdä kansainvälistä vertailua. Mietinnössä tehdyn vertailun perusteella Suomen rahankeräyslaki näyttää jossain määrin erottuvan vertailujoukosta, jolloin ehdotettuja muutoksia voidaan perustella myös kansainvälisellä kehityksellä. STEAn käsitys on, ettei kansalaisjärjestötoiminta itsessään tai sisällöllisesti merkittävästi käytännössä eroa verrokkimaissa verrattuna Suomeen.

STEA:n mielestä toistaiseksi voimassa oleva rahankeräyslupa on kannatettava ehdotus, sillä se helpottaa ja nopeuttaa menettelyä. Rahankeräyslupan saaminen voi kestää nykymallissa jopa puoli vuotta, mitä voi pitää liian pitkänä aikana ja minkä voi omalta osaltaan katsoa sekä hidastavan uusien hankkeiden käynnistämistä, että vaikeuttavan rahankeräysten käytännön toteuttamista.

Mietinnössä on ehdotettu uutta, kevyempää pienkeräysmenettelyä, mitä STEA:n mielestä voi myös pitää kannatettavana ehdotuksena. Pienkeräykset helpottavat erityisesti pieniä toimijoita. Kuten mietinnössä todetaan, juuri pienet toimijat ovat kokeneet nykymuotoisen rahankeräysten hallinnollisen taakan toisinaan turhan raskaaksi.

Kuten mietinnössä on todettu, kaikista rahankeräysluvista on tähän asti tullut antaa erillinen tilintarkastajan lausunto. Jatkossa menettelyä on ehdotettu kevennettäväksi, mitä voi STEA:n mielestä pitää kannatettavana ehdotuksena. Muutoksen voi omalta osaltaan katsoa vähentävän hallinnollista taakkaa. Tarkempia säännöksiä mm. tilintarkastajan lausunnon sisällöstä voitaisiin antaa sisäministeriön asetuksella. STEA:n mielestä eräs tarkoituksenmukainen kriteeri, jolla arvioitaisiin tarvetta tilintarkastajan lausunnonle rahankeräyksissä, olisi esimerkiksi keräyksellä saatu euromääräinen tuotto.

Toisin kuin mietinnössä on ehdotettu, STEA:n mielestä yleishyödyllisyyden vaatimus olisi tärkeää jatkossakin säilyttää myös pienkeräyksissä. Mikäli yleishyödyllisyyden vaatimuksesta luovutaan, riskinä voi olla se, että jatkossa pienkeräyksissä yleishyödylliset ja käytännössä puhtaasti yksityistä intressiä edistävät keräykset sekoittuvat toisiinsa, eivätkä kansalaiset välttämättä pysty käytännössä erottamaan näitä toisistaan. Vaikka ehdotuksessa on pyritty rajaamaan esimerkiksi elinkeinotoiminnan tukeminen pois pienkeräysten piiristä, tehty rajanveto on STEA:n mielestä epäselvä.

STEA suhtautuu ehdotuksessa mainittuun rahankeräysten omavalvontaan, eli menettelyyn, jossa esimerkiksi keskusjärjestö tietyissä tilanteissa valvoisi jäsenjärjestöjä, jossain määrin varauksellisesti. STEAn mielestä yksinomaiseen tai edes merkittävältä osin sen varaan rakentuvaan omavalvontaan ei voi käytännössä tukeutua, mutta korostetusti täydentävänä ja ylimääräisenä valvontana siitä voinee kuitenkin olla joissain tilanteissa lisäarvoa. Omavalvonnassa suurimpana haasteena lienee se, että suuremman toimijan olemassaolo on usein käytännössä riippuvainen pienempien toimijoiden tuesta, jolloin on vaikeaa kuvitella samankaltaista objektiivisuutta kuin tilanteessa, jossa viranomainen toteuttaa laissa säädettyä valvontatehtävää. Toisaalta yleishyödyllisten yhteisöjen tulee jo lain perusteella rakentaa riittävät sisäisen valvonnan mekanismit, jotta hallitus voi huolehtia varainhoidon asianmukaisuudesta.

Yleisellä tasolla STEAn mielestä esimerkiksi tietyn toimialan eettisiä koodistoja on tarkoituksenmukaista laatia, ja pitää tällä tavoin myös eettinen puoli laajemman joukon keskusteluissa aktiivisesti mukana.

Kristiina Hannula

Johtaja

Lassi Kauttonen

Lakimies

TIEDOKSI

Osastopäällikkö Markku Tervahauta (STM)
Erityisasiantuntija Mari Pajula (STM)
Sisäministeriön poliisiosaston lainsäädäntöyksikkö (lainsaadantoyksikko_poliisi-
osasto@intermin.fi)